DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
23. marts 1995 *

I sag C-365/93,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Dimitrios Gouloussis, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Den Hellenske Republik ved assisterende juridisk konsulent Vassileios Kontolaimos og fuldmægtig Vassileia Pelekou, Statens Advokatkontor, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg på Den Græske Ambassade, 117, Val Sainte-Croix,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det fastslås, at Den Hellenske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-traktaten, idet den inden for den fastsatte frist hverken har udstedt eller meddelt Kommissionen de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for fuldt ud at efterkomme Rådets direktiv 89/48/EØF af 21. december 1988 om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst tre års varighed (EFT 1989 L 19, s. 16),

* Processprog: græsk.

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, F.A. Schockweiler, og dommerne P.J.G. Kapteyn, C.N. Kakouris, J.L. Murray (refererende dommer) og G. Hirsch,

generaladvokat: C.O. Lenz
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 12. januar 1995,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. februar 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 27. juli 1993 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i henhold til EØF-traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Den Hellenske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-traktaten, idet den inden for den fastsatte frist hverken har udstedt eller meddelt Kommissionen de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for fuldt ud at efterkomme Rådets direktiv 89/48/EØF af 21. december 1988 om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst tre års varighed (EFT 1989 L 19, s. 16, herefter benævnt »direktivet«).

2 Formålet med direktivet er navnlig, at der indføres en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser i alle medlemsstater. I henhold til direktivets artikel 12, stk. 1, skulle medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme direktivet inden for en frist på to år fra dets meddelelse og straks underrette Kommissionen herom. Fristen udløb den 4. januar 1991.

3 Da Kommissionen ikke havde modtaget underretning om foranstaltninger til gennemførelse af direktivet og ikke rådede over andre oplysninger, hvoraf det kunne udledes, at Den Hellenske Republik havde opfyldt de i direktivet fastsatte forpligtelser, var Kommissionen af den opfattelse, at Den Hellenske Republik havde tilsidesat sine forpligtelser i henhold til direktivets artikel 12, stk. 1. Kommissionen fremsendte derfor først en åbningsskrivelse og fremsatte derefter en begrundet udtalelse, jf. traktatens artikel 169. Da Den Hellenske Republik ikke efterkom den begrundede udtalelse, har Kommissionen anlagt nærværende sag.

4 Kommissionen har erkendt, at den græske regering den 1. februar 1993, dvs. efter udløbet af den i den begrundede udtalelse fastsatte frist, fremsendte en bekendtgørelse, som var udstedt af økonomiministeren og ministeren for sundhed, forsorg og social sikring i forening og dateret den 24. juli 1993, og som er en delvis gennemførelse af direktivet, men kun for så vidt angår erhverv inden for sundheds- og forsorgsområdet. Ifølge Kommissionen er direktivet således kun blevet delvis gennemført, hvilket ikke er tilstrækkeligt til at afhjælpe det påtalte traktatbrud.

5 Den græske regering har heroverfor for det første anført, at republikkens præsident har fået forelagt et forslag til præsidentdekret til underskrift, hvorved direktivet tilsigtes gennemført fuldt ud i national ret. Regeringen har endvidere anført, at for så vidt angår erhvervene inden for sundhedsområdet, erhvervet som advokat og som revisor er direktivet allerede blevet gennemført ved tre forskellige præsidentdekreter. Regeringen har endelig gjort gældende, at andre foranstaltninger, der sikrer en tilstrækkelig gennemførelse af direktivets bestemmelser, allerede er truffet. Således har undervisnings- og kirkeministeren allerede udpeget den i direktivets artikel 9, stk. 2, omhandlede koordinator og stedfortræder. Ministeren har desuden udpeget de organer, der skal tilvejebringe den nødvendige oplysning om

gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, jf. direktivets artikel 9, stk. 3. Selv om de i direktivets artikel 9, stk. 1, omhandlede kompetente myndigheder endnu ikke er udpeget, åbner de bestående fremgangsmåder og organer de fornødne muligheder for at sikre en effektiv behandling af alle ansøgninger fra statsborgere fra de øvrige medlemsstater.

6 Det bemærkes for det første, at ved udløbet af den i den begrundede udtalelse fastsatte frist havde den græske regering ikke truffet alle de foranstaltninger, der er nødvendige med henblik på en fuldstændig gennemførelse af direktivet.

7 Kommissionen har ikke bestridt, at de præsidentdekreter, der i henhold til direktivet er udstedt inden for visse faglige områder, svarer til en delvis gennemførelse af direktivet, og at betingelserne med hensyn til sagsbehandlingen er opfyldt i kraft af udpegelsen af en koordinator efter direktivets artikel 9, stk. 2, og af et informationscenter efter artikel 9, stk. 3. Direktivet er imidlertid fortsat ikke gennemført fuldt ud inden for alle de faglige områder, det vedrører.

8 Det bemærkes, at argumentet om, at de bestående fremgangsmåder og organer kunne opfylde kravene i direktivets artikel 9, stk. 1, ikke kan tiltrædes.

9 Det bemærkes herved, at Domstolen har fastslået (jf. dom af 23.5.1985, sag 29/84, Kommissionen mod Tyskland, Sml. s. 1661, præmis 23), at selv om der ikke nødvendigvis kræves lovgivning med henblik på gennemførelsen af et direktiv i hver enkelt medlemsstat, skal de pågældende nationale retsforskrifter imidlertid give en sikker hjemmel for, at direktivet efterleves fuldt ud af de nationale myndigheder, at retstilstanden med hjemmel i nævnte retsforskrifter er tilstrækkelig bestemt og klar, og at de af direktivet omfattede sættes i stand til at få fuldt kendskab til deres

rettigheder og i givet fald kan håndhæve rettighederne ved de nationale domstole. Denne sidste betingelse er særlig væsentlig, såfremt det omhandlede direktiv tilsigter at give rettigheder til statsborgere fra andre medlemsstater.

10 I den foreliggende sag har den græske regering ikke bevist, at bestemmelserne i national ret er af en sådan karakter, at de opfylder ovennævnte betingelser. Navnlig har regeringen ikke bevist, at de nationale bestemmelser allerede var en faktisk gennemførelse af direktivet. Således har den ikke nærmere redegjort for, i hvilket omfang og på hvilket grundlag de eksisterende organer retligt er blevet pålagt at udøve den nye kompetence, der følger af direktivet. Når regeringen erkender, at de i artikel 9, stk. 1, omhandlede kompetente myndigheder »endnu« ikke er blevet udpeget, har den i øvrigt indirekte, men også dermed nødvendigvis anerkendt, at direktivet ikke er gennemført fuldt ud på dette område.

11 Da direktivet ikke er blevet gennemført fuldt ud inden for den i direktivets artikel 12 fastsatte frist, må Kommissionens påstand om traktatbrud for så vidt tages til følge.

12 Derimod skal Domstolen, i modsætning til, hvad Kommissionen har nedlagt påstand om, ikke tage stilling til manglende meddelelse om love og administrative bestemmelser, der skulle have været vedtaget for at efterkomme direktivet, idet Den Hellenske Republik netop ikke har vedtaget disse bestemmelser inden for den fastsatte frist (jf. dom af 18.5.1994, sag C-303/93, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 1901, præmis 6).

13 Det må herefter fastslås, at Den Hellenske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til traktaten, idet den ikke inden for den fastsatte frist har udstedt de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for fuldt ud at efterkomme direktiv 89/48, og at den i øvrigt må frifindes.

Sagens omkostninger

14 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger. Da Den Hellenske Republik har tabt sagen, bør det pålægges den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

1) Den Hellenske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EØF-traktaten, idet den ikke inden for den fastsatte frist har udstedt de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for fuldt ud at efterkomme Rådets direktiv 89/48/EØF af 21. december 1988 om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst tre års varighed.

2) I øvrigt frifindes Den Hellenske Republik.

3) Den Hellenske Republik betaler sagens omkostninger.

Schockweiler Kapteyn Kakouris

Murray Hirsch

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 23. marts 1995.

R. Grass

Justitssekretær

F.A. Schockweiler

Formand for Sjette Afdeling